

современном ресторане [Текст]: учеб. пособ. / В.В. Архипов, Т.В. Иванникова, А.В. Архипова. – М.: Фирма "ИНКОС", 2007. – 382 с.

5. Архипов В.В. Організація обслуговування в закладах ресторанного господарства [Текст]: навч. посіб. для студентів ВНЗ / В.В. Архипов, В.А. Русавська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 342 с.

6. Белошапка М.И. Технология ресторанного обслуживания [Текст]: учеб. пособ. / М.И. Белошапка. – М.: Издательский центр "Академия", 2004. – 224 с.

7. Богушева В.И. Бары и рестораны. Искусство обслуживания [Текст]: учеб. пособ. / В.И. Богушева. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001 – 352 с.

8. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства [Текст]: навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей ВНЗ / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. – Х.:УкрДАЗТ, 2011. – 270 с.

9. Dominik P. Zasady i organizacja uwienia w turystyce [Text] / P. Dominik. – Warszawa: Almamater, 2011. – 188 p.

Стаття получина: 14.09.16г.

УДК 658.14

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i55.83468>

КАПІТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

*Зайцева І.Ю., д.е.н., професор,
Гутовська А.І., студентка 5 курсу (УкрДУЗТ)*

У статті розглядаються підходи до визначення сутності і змісту поняття «капіталізація банку», а також трактування цього терміну різними авторами. Розглянуто проблемні аспекти капіталізації банківської системи України та обґрунтовано заходи, що сприятимуть підвищенню рівня капіталізації. Підвищення капіталізації вітчизняної банківської системи сприятиме зростанню її надійності і конкурентоспроможності та, як наслідок, економічній стабілізації в країні загалом.

Ключові слова: капіталізація банків, капітал, фінансова стійкість банку, фінансова стабільність банківської системи, ризик.

КАПИТАЛИЗАЦИЯ БАНКОВ И НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ КАПИТАЛИЗАЦИИ БАНКОВСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ

*Зайцева И.Ю., д.э.н., профессор,
Гутовская А.И., студентка 5 курса (УкрГУЖТ)*

В статье рассматриваются подходы к определению сущности и содержания понятия «капитализация банка», а также трактовка этого термина разными авторами. Рассмотрены проблемные аспекты капитализации банковской системы Украины и обоснованы мероприятия, способствующие повышению уровня

капитализации. Повышение капитализации отечественной банковской системы будет способствовать росту ее надежности и конкурентоспособности и, как следствие, экономической стабилизации в стране в целом.

Ключевые слова: капитализация банков, капитал, финансовая устойчивость банка, финансовая стабильность банковской системы, риск.

BANK CAPITALIZATION AND WAYS OF RAISING CAPITALIZATION OF BANKING SYSTEM

*Zaitseva I.U., D.Sc. professor,
Gutovskaya A.I., 5-year student (USU of RT)*

The article considers approaches to definition of essence and content of the concept of "capitalization of the Bank", as well as the interpretation of this term by different authors. Consider the problematic aspects of capitalization of the banking system of Ukraine and justified activities that contribute to raising the level of capitalization. It is concluded that for increasing the volume of capital necessary to develop actions at both macro level and at the level of each commercial Bank. The increase of capitalization of the domestic banking system will boost reliability and competitiveness and, as a consequence, the economic stabilization in the country as a whole.

Key words: bank capitalization, capital, financial soundness of a bank, financial stability of the banking system, risk.

Постановка проблеми. Сучасна банківська система України вимагає додаткових заходів для виходу банківських установ на новий рівень фінансово-господарської діяльності. Пріоритетним завданням для вітчизняної банківської системи залишається вирішення проблеми капіталізації банківської системи.

Капіталізація банків спроможна забезпечити підтримку стабільності банківської системи, конкурентне середовище серед банків та захист інтересів вкладників і кредиторів, а також економічну самостійність, фінансову стійкість, активну та прибуткову діяльність на ринку фінансових послуг як кожного банку зокрема, так і банківської системи країни в цілому. Нажаль, в Україні рівень капіталізації банківської системи на сьогодні є недостатнім, а її становлення відбувалося досить тривало і повільно. Тому особливої актуальності в умовах реальної економічної кризи набуває питання дослідження капіталізації банківської системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблема низької капіталізації банків привертає увагу багатьох науковців і практиків. Дослідженню цієї проблеми присвячені роботи таких вчених, як: А.Г. Загородній, Н., Г.Л. Вознюк, Д. Розенберг, В. В. Фостяк, В.В Коваленко, О. Дзюблюк, К. Ф. Черкашина, О.В. Крухмаль, Ж.І. Торяник, Н.М. Ткачук та інші. [3, с. 714; 4. с. 360]

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Проте, аналізуючи літературу, можна стверджувати, що залишаються невисвітленими питання теоретичної сутності поняття «банківська капіталізація», а також потребує нагального вирішення питання щодо напрямів підвищення капіталізації банків України. Адже, відомо, що недостатній рівень капіталізації банківської системи негативно впливає на її надійність та стійкість в умовах криз, гальмує динамічний розвиток.

Мета статті полягає в дослідженні теоретичної сутності поняття «банківська капіталізація» і проблем та

напрямів підвищення капіталізації банківських установ України.

Виклад основного матеріалу дослідження. В таблиці 1 можна побачити трактування економістами визначення «банківська капіталізація».

Отже, банківська капіталізація передбачає нарощування обсягів власного капіталу для амортизації фінансових збитків. Проаналізувавши сутність

тверджень, наведених в табл. 1, ми можемо охарактеризувати капіталізацію банків, як процес нарощення капіталу банку, що відбувається за рахунок власного прибутку і зовнішніх джерел і призначений для покриття його ризиків та збільшення вартості банку.

Схематичне трактування терміну «банківська капіталізація» представлено на рис. 1 (розробка автора).

Таблиця 1

Трактування терміну «банківська капіталізація»

Автор	Визначення
В.Корнєєв	капіталізація виростає з вартості (початкової, або номінальної), приростає доданою вартістю і фіксується в кінцевому значенні як капіталізована, тобто стає нарощеною вартістю тих чи інших попередньо авансованих активів [1].
В.Геєць	капіталізація утворює сутність процесу ринкової трансформації і пов'язана з перетворенням існуючих факторів виробництва у капітал, а потім уже на цій основі знаходять своє місце процеси фінансової капіталізації [2].
А. Завгородній	капіталізація – процес утворення фіктивного капіталу у вигляді акцій, облігацій, заставних листів іпотечних банків [3].
Д. Розенберг	капіталізація – сума всіх грошей, інвестованих у банк його власниками [4].
Д. Пірс	капіталізація – загальний обсяг і структура акціонерного капіталу банку [5].

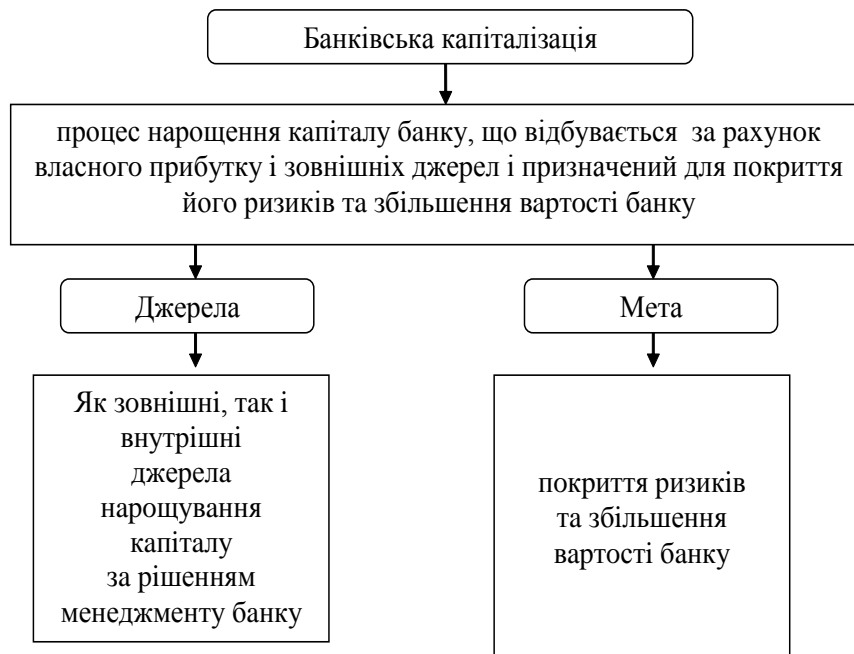

Рис.1. Трактування терміну «банківська капіталізація»

Порівняно низька величина обсягу власного капіталу комерційних банків України на сьогодні залишається однією з основних проблем ефективності банківської системи України.

Низький рівень капіталізації банків означає надмірну концентрацію ризиків у банківській діяльності, обмеження асортименту фінансових послуг та збільшення затрат на їх надання. Втрата капіталу робить неможливим

функціонування банку і може призвести до його банкрутства.

Проблема капіталізації – це проблема джерел та напрямів вкладення коштів, від їх стабільності й ризиковості залежить потужність банківської системи та динаміка подальшого розвитку економіки країни.

Важливість проблеми збільшення капіталізації банківської системи визначається дією наступних факторів [6, с. 255], що представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Фактори, що визначають важливість проблеми збільшення капіталізації банківської системи

Фактор	Власний коментар
Достатній обсяг власного капіталу	є необхідною умовою успішного виконання банками своєї посередницької функції у перерозподілі грошових ресурсів, ефективного кредитування виробничого процесу та просування товарів і послуг на ринок
Рівень капіталізації	визначає довіру до банківської системи з боку клієнтів, а відтак є однією із головних умов підтримання її фінансової стабільності
Достатня капіталізація банку	є необхідним елементом у системі заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності банку на ринку

Відомо, що підвищення капіталізації банків є одним із головних чинників зростання економічного потенціалу банків та його складових: фінансового; інформаційного; технічного; інноваційного; організаційно-управлінського; кредитно-інвестиційного,

валютного, емісійного, розрахунково-платіжного; потенціалу посередницьких та комісійних послуг тощо [7].

В таблиці 3 представлені основні напрями підвищення капіталізації банків країни.

Таблиця 3

Основні напрями підвищення капіталізації банків країни

Сутність напрямку	Власний коментар
1	2
Підвищення капіталізації за рахунок реінвестування прибутку банку.	Є ефективним лише в умовах стабільного зростання обсягів банківських послуг, зокрема значних доходів від кредитно-інвестиційної діяльності. Однак в умовах фінансово-економічної кризи, погіршення стану державних фінансів, значної девальвації національної валюти є не дієвим.

Продовження табл.3

1	2
Підвищення капіталізації за рахунок коштів чинних власників	Цей напрям можливий за умов, коли власники банків на момент рішення про підвищення капіталізації мають необхідні фінансові ресурси. Але в умовах фінансово-економічної кризи цей напрям вважається одним із провідних напрямів. Однак якщо банк вже потрапив у фінансову кризу, то найчастіше його власники вже не мають можливості врятувати банк за рахунок власних коштів.
Підвищення капіталізації за рахунок залучення нових приватних вітчизняних та (чи) іноземних інвесторів	Цей напрям можливий за умов пошуку нових приватних інвесторів-власників, які мають можливість забезпечити необхідну капіталізацію банку і тим самим провести фінансову санацію і врятувати банк від банкрутства. В умовах глобальної фінансово-економічної кризи кількість інвесторів, які в змозі та бажають купити банк, що знаходиться у фінансовій кризі та ще й в Україні, дуже обмежена.
Підвищення капіталізації за рахунок об'єднання чи приєднання слабких чи кризових банків до більш могутніх банківських установ	Якщо чинні власники банку та його менеджмент не мають реальних санаційних можливостей вивести банк із кризового стану, то об'єднання чи приєднання є найкращим виходом для банку, що знаходиться у фінансовій кризі. Велика кількість банків України, що опинились в глибокій фінансовій кризі, не змогли знайти партнерів по об'єднанню чи приєднанню. А тому цей напрям підвищення капіталізації банків має право на існування, але фактично є обмеженим через незацікавленість власників або банку, що знаходиться в кризовому стані, або банку, якій може прийняти до себе кризовий банк.
Підвищення капіталізації за рахунок втручання держави через реінвестування коштів державного бюджету	Такий напрям підвищення капіталізації банків не є дуже ефективним. У більшості випадків держава, здійснюючи капіталізацію банків за рахунок державних коштів, намагається лише врятувати банк від банкрутства, а не здійснити його перетворення з приватного на державний банк. Проте держава не має можливостей інвестувати значні обсяги коштів у всі банки, що знаходяться у кризовому стані. Звідси держава вибирає лише ті банки, руйнація яких може суттєво вплинути на всю банківську систему та соціально-економічний стан у країні.

З'ясування сутності й ролі капіталізації дало змогу виокремити цільові орієнтири, що представлені на рис. 2.

Вони ставляться перед банківською системою в процесі капіталізації. Необхідно зазначити, що їх врахування може забезпечити ефективність процесу капіталізації.

Висновок. Таким чином, підвищення капіталізації банків України є одним з найважливіших заходів для зростання їх економічного потенціалу. Заходи щодо нарощення обсягів капіталу повинні розроблятися як на макрорівні, так і на рівні кожного комерційного банку.

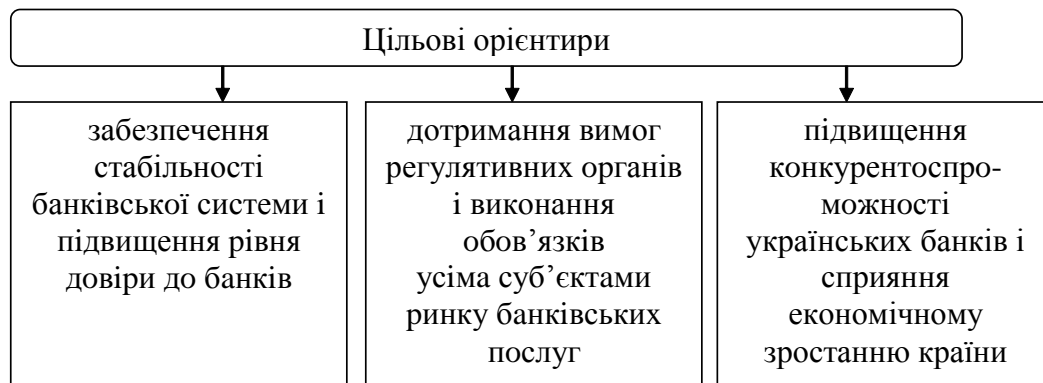

Рис. 2. Цільові орієнтири, що ставляться перед банківською системою в процесі капіталізації

Для того щоб виконати ці заходи, необхідно налагодити державну політику щодо законодавчого забезпечення капіталізації банківської системи. Професіоналізм і накопичений практичний досвід більшої частини теперішніх працівників банківської сфери дозволяють сподіватися, що з часом в Україні сформується повноцінна банківська система, яка буде сприяти активному розвитку економіки країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Капіталізація економіки: проблеми та перспективи // Економічна теорія. – 2006. – №2. – С. 91–112.
2. Капіталізація економіки України / За ред. акад. НАН України В.М.Гейця, д-ра екон. наук А.А.Гриценка. – К.: Інститут економіки та прогнозування, 2007. – 220 с.
3. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2005. – 714 с.
4. Розенберг Д. Словарь банковских терминов: пер. с англ. – М.: ИНФРА – М, 1997. – 360 с.
5. Словник сучасної економіки Макміллана / Пер. з англ. – К.: АртЕк, 2000. – 640 с.
6. Банківська система України: становлення та розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: монографія / за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: «Вектор», 2012. – 462 с.
7. Фостяк В.В. Шляхи підвищення капіталізації банків України / В.В. Фостяк // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики [зб.наук.праць] . - 2012. – Випуск 1 (12). – С. 38 – 45.
8. Коваленко В.В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В.В. Коваленко, К.Ф. Черкашина. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.
9. Ткачук Н. М. Капіталізація банку: економічна сутність та різновиди // Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – № 1.
10. Коваленко В. В. Проблеми капіталізації та оцінювання достатності капіталу банків / Коваленко В. В., Крухмаль О. В., Торяник Ж. І. // Гроші, фінанси і кредит. – 2011. – № 8(122). – С. 276–286.

Стаття надійшла: 15.06.16г.